

PELSDYR

Foto: Dyrebeskyttelsen Norge

Faktaark fra Dyrebeskyttelsen Norge

INNHold:

- Historikk
- Naturlig adferd
- Dagens driftformer
- Dyrevernproblemer
- Andre hensyn
- Alternativer
- Hva gjør Dyrebeskyttelsen?

I norsk lov står det at det skal tas hensyn til dyrs instinkter og naturlige behov, slik at de ikke skal lide unødvendig. Likevel sitter tusenvis av mink og rev innesperret i bur på under én kvadratmeter, før de avlives med strøm, gass eller nakkeknekk.

Orker du å forholde deg til tanken på hvilket liv pelskåpen eller pelskragen din har hatt?

HISTORIKK

Minken hører ikke naturlig hjemme i den norske faunaen. Den kom hit som farmdyr fra Nord-Amerika i 1920-årene. Mange mink rømte etter hvert fra farmene. Minken er meget tilpasningsdyktig, og har nå etablert seg i norsk natur.

I dag finner vi den stort sett over hele landet.

Sølvrev er en fargevariant av rødrev, og finnes i alle naturtyper her til lands. Blåreven tilhører arten fjellrev, også kalt polarrev. Den lever enten i fjellet eller i arktiske strøk. I dag er fjellreven utrydningstruet.

I tillegg til rev og mink, holdes et mindre antall ilder, kanin og chinchilla for pelsens skyld.

NATURLIG ADFERD

Det er vanlig å betrakte minken som et nattdyr, selv om den også er fremme om dagen. Reviret er knyttet til vannområder, og minken har svømmehud mellom tærne.

Minken kan tilbakelegge mange kilometer i løpet av en dag, og går heller ikke av veien for å klatre litt. Minken trives best alene. Allerede når den er ca. et halvt år, lever den isolert fra andre dyr. Reviret er på rundt 100 km².

Rev lever i hi i monogame parforhold eller i små familiegrupper. Flere rev kan bo i samme hi, og hjelpe hverandre med valpene. Hiene blir ofte brukt fra år til år, og er komplisert bygget med flere etasjer og innganger, og lange, underjordiske ganger. Reven har ofte flere hi. Rødreven har et revir på mellom 200 og 200.000 dekar. Dette markerer den og driver næringssøk innenfor. Fjellreven har et revir på mellom 8.000 og 60.000 dekar.

DAGENS DRIFTSFORMER

Hold av pelsdyr er regulert i en egen forskrift (1998). Den er også regulert av Dyrevernloven. Dyrevernere mener næringen bryter dyrevernlovens § 2, om at dyr ikke skal lide unødvendig. For er produksjon av pels nødvendig? Det finnes i dag mange gode og varme alternativer til pels. Mye pels går også med til luksusartikler som leker og pyntegjenstander.

Stortingsmelding 12 Om dyrehold og dyrevelferd, som ble sluttbehandlet i 2003, retter kraftig kritikk mot næringen. Det ble diskutert om pelsdyrhold skulle forbys i Norge. Resultatet ble imidlertid at politikerne valgte å gi næringen 10 år til å bedre forholdene for dyra. Eller; økonomi ble satt foran dyrevelferd. Dyrebeskyttelsen Norge ønsket at næringen skulle gis en 10 års avviklingstid.

Til sammenligning er pelsdyrhold forbudt i Storbritannia og noen delstater i Østerrike. I Nederland og Sverige ble det på 1990-tallet lagt strenge føringer for revehold, og antall farmer i disse landene er redusert fra 20 til 8. Italia og Sveits har vedtatt strenge retningslinjer for hold av rev og mink.

Norge er en av verdens største produsenter av reveskinn. Vi produserer 10 % av verdensmarkedet. Produksjonen av minkskinn utgjør 1 %. EU-landene står for 70 % av reveskinnproduksjonen og 67 % av minkskinnproduksjon. De største minkskinnprodusentene i verden er Danmark, Russland, Nederland, USA, Finland og Sverige. De største produsentene av reveskinn er Finland, Kina, Norge, Russland og Polen. (2001).

De viktigste pelsdyrfyllkene i Norge er Rogaland, Hedmark, Oppland, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal

PELSDYR

og Sør-Trøndelag. Totalt finnes det ca. 1.100 pelsdyrfarmer her i landet. I 2001 er det registrert 74.000 avlsdyr av mink, 56.000 blårev og 21.000 sølvrev. Ca. 90 % av skinnene som produseres, eksporteres. De fleste farmene med pelsdyr har annen jordbruksproduksjon i tillegg.

Minkene lever to og to i hvert bur, selv om de i fri tilstand lever alene og er aggressive forsvarere av territoriet sitt. Iflg. forskriften er arealkravet for mink 0,255 m² (for nye pelsdyrhus: 0,270 m²). Minkens kroppslengde kan med halen bli opptil 70 cm.

Rev plasseres enten alene eller to og to i et bur, som etter forskriften skal ha en grunnflate på 0,8 m². Revenes kroppslengde kan med halen bli opptil 140 cm.

Pelsdyr er ofte ukjent med menneskelig håndtering, da de sjelden røres. Håndtering skjer vanligvis i forbindelse med brunstkontroll, inseminasjon, bytte av bur, ved avliving og livdyrutstillinger. Dyrene er ofte så redde at de biter. Mink løftes derfor med hansker de ikke kan bite gjennom, mens rev løftes ved hjelp av en nakketang av metall. Mange rever får tannskader når de forsøker å angripe tangen. Tangen klemmes fast rundt halsen på reven for å kunne heise den opp av buret. Med et ekstra tak i halen bærer røkteren reven.

Om høsten vises avlsdyrene frem på livdyrutstilling. Reven påføres munnklype, en metallklemme som spennes rundt snuten så den ikke kan åpne munnen. Minken fikseres i et nettingbur, så tett at pelsen kan børstes gjennom nettingen og slik at den ikke kan røre seg. Slik kan alle som vil berøre dyrene for å kjenne på pelskvaliteten.

DYREVERNPROBLEMER

I lite nettingbur er det umulig for disse rovdirene å leve det aktive livet de er skapt til. Til tross for at mink er født med svømmehud mellom tærne, har den i fangenskap ikke tilgang på badevann.

Stereotyp adferd er vanlig hos både farmmink og rev. Bl.a. biter mink i stykker sin egen pels, mens rev i bur kan drepe eller skader sine egne unger. Stereotyp adferd utarter seg også ofte som hvileløs hopping frem og tilbake i buret. Dyrene er ofte redd røkteren.

ANDRE HENSYN

Ressursbruken i næringen er stor. En revpelskåpe inneholder livet til 15-20 dyr. For å produsere en minkkåpe trenger man 30-70 dyr. Energibruken ved produksjon av en pelskåpe er over tre ganger høyere ved produksjon av fuskepels.

Pelsdyrhold er en forurensningskilde, både på grunn av gjødselavfallet, og på grunn av forurensning fra kjemikalier som brukes under bearbeidelsesprosessen.

ALTERNATIVER

Dyrebeskyttelsen Norge mener at pelsdyrnæringen er etisk uakseptabel og må avvikles.

Nye farmer må forhindres i å starte opp og penge-støtten næringen i dag mottar fra det offentlige, kan brukes til omskoleringstiltak.

HVA GJØR DYREBESKYTTELSEN NORGE?

Dyrebeskyttelsen Norge har bl.a.:

- Saksøkt næringen da vi mener den er i strid med dyrevernloven. Vi fikk Lagmannsrettens medhold i at pelsdyrhold er etisk uakseptabelt.
- Samlet informasjon om næringen, som vi ved hjelp av media, stands, utstillinger og rapporter sprer til publikum.
- Dyrebeskyttelsen Norge samarbeider derfor med utenlandske dyrevernorganisasjoner for å få slutt på den internasjonale pels etterspørselen.
- Dyrebeskyttelsen Norge jobber politisk, bl.a. gjennom høringsinnspill, for å få avviklet næringen.
- Dyrebeskyttelsen Norge bevisstgjør forbrukere til ikke å kjøpe pelsprodukter ved å opplyse om alternative, varme plagg, samt at vi informerer om hvordan pelsdyrene holdes.

SITATER

- 1994 Rådet for dyreetikk:
Legger man avgjørende vekt på dyras ve og vel, er det etikuttvalgets oppfatning at de driftsformer som anvendes i dag, ikke kan forsvares. De bør derfor avvikles.
- 1999 Eidsivating lagmannsrett fastslo at pelsfarming etisk sett ikke kan forsvares, og anså det som bevist at dyrenes grunnleggende behov ikke blir tilfredsstillt.
- 2001 EUs veterinærvitenskapelige komité:
– Since current husbandry systems cause serious problems for all species of animals reared for fur, efforts should be made for all species to design housing systems which fulfill the needs of the animals.
– Display of live animals from fur farms at commercial exhibitions should be avoided.
- 2002 Norsk bonde- og småbrukarlag:
Naturlig adferd forutsetter for rev et underlag den kan grave i og for mink at den kan svømme. Fangenskap på nettingbunn er derfor uforenelig med utøvelse av naturlig adferd. Norges pelsdyravslag har satt i verk en handlingsplan for dyrevelferd og fortjener honnør for det. Tiltakene som foreslås gjennomført er imidlertid ikke tilstrekkelig til å endre realitetene i vesentlig grad. Norges bonde- og småbrukarlag vil derfor slutte seg til konklusjonen i rapporten fra Rådet for dyreetikk om pelsdyr (oktober 1994)...